

* * *

עדינה בר-אל יד לקשיש – פעילות ראויה לשבח בירושלים

מתחם "יד לקשיש" נמצא בירושלים בשכונת מורשה (מוסררה), ברחוב שבטי-ישראל, קרוב לבניין הענק המרשים של משרד החינוך והתרבות. כמה סמלי הדבר. כי אם יש משהו שיכול לחנך צעירים ומבוגרים לתרומה לחברה, ליחס הוגן לקשיש ולדאגה לו, הרי זהו מפעלה של העמותה, שמנהלת את "יד לקשיש".

היוזמה להקמת העמותה היתה של המורה מרים מנדילוב, אשר הבחינה שתלמידיה מזלזלים בקשישים שהם רואים ברחובות. היא החליטה לפעול למענם. היא החלה עם שמונה קשישים קבצנים שאספה ברחוב, והקימה עבורם כריכיה קטנה. ביוזמתה שלחו בתי-ספר ספרים עם כריכות פגומות לסדנת הקשישים. ממומחים מתנדבים לימדו אותם לכרוך ולתקן כריכות.

הכריכיה פועלת עד היום. בתי ספר וספריות מרחבי העיר שולחים ספרים לתיקון ולכריכה מחודשת. כמו כן, מבקרים רבים, ביניהם תיירים, מביאים לתיקון ספרים ישנים ויקרים להם.

מרים מנדילוב הקימה את עמותת "יד לקשיש" בשנת 1962. העמותה רכשה במשך השנים עוד ועוד חדרים במתחם, נוספו סדנאות, ובכל זמן נתון פעילים שם עד 300 איש (היום 270), שממוצע הגיל הוא 80. רק נזקקים מתקבלים למקום. הם עובדים בסדנאות השונות, שנוספו בצד הכריכיה.

אחד היתרונות הגדולים של המקום הוא, שהעבודות נעשות שם ברמה גבוהה, עבודות אמנותיות של ממש. לא כדי "להעביר את היום", אלא כדי ליצור מוצרים טובים ויפים, ואלו נמכרים בחנות של "יד לקשיש".

יש שם סדנת טקסטיל לרקמה, סריגה ותפירה. ומייצרים בה טליתות רקומות ביד, כיפות, תיקי תפילין, מזוזות, תמונות בגדלים שונים, ובגדי תינוקות וילדים. באמצעות ציור על משי (בעבודת יד) מכינים שם תיקים וצעפים, כיסויי חלה/מצה, כיפות ועוד.

במחלקת המתכת מייצרים מגוון מוצרים, בהם תכשיטים; מוצרי יודאיקה כגון חנוכיות, מזוזות, פמוטים ו"יד" לספר תורה; אביזרים דקורטיביים לתלייה כגון חמסות; וכן פריטים למשרד ולבית: תומכי ספרים לספריות, מחזיקי כרטיסי ביקור, מפיונים ועוד. כל אלו בעבודת מתכת עדינה, מדויקת ויפה.

במחלקת הנייר נעשים המוצרים בידיים ממש, החל מיצירת הנייר הממוחזר, חיתוכו, הדפסת הדוגמא באמצעות רשת, ועד צביעה מדויקת ויפה במכחולים דקים. כל אחד מתמחה בתחומו, והעבודה נעשית כמו בסרט נע, עד שמתקבלים מוצרים נייר מרהיבים, כגון ברכות לראש השנה, לימי הולדת ועוד.

במחלקת הקרמיקה נעשות עבודות גדולות וקטנות, החל מלישת החומר, עיצוב הפריטים, צביעתם ושריפתם בתנור. יקצר המצע מלהזכיר את כל המוצרים שמכינים שם ב"יד לקשיש".

בכל בוקר נפגשים בחדרים הנרחבים, בעלי התקרות המקומרות, קשישים מברית-המועצות לשעבר, מאתיופיה, מדרום אמריקה וישראלים ותיקים. הם עובדים זה בצד זה, ופניהם מאירות. הם שמחים על כל מבקר, ומראים את עבודותיהם בחפץ לב. כל אדם יושב במקומו הקבוע, עם תמונתו ושמור.

ומה מקבלים הקשישים בתמורה לעבודתם הפורייה? מלבד ההזדמנות לפגוש בכל בוקר חברים ולדעת שאתה מסוגל להיות פעיל ותורם לחברה, יש להם גם תמורות

כספיות. הם מקבלים כיבוד קל במשך שעות עבודתם וכן ארוחת צהריים חמה. הם מקבלים דמי כיס חודשיים, שי כספי בן כמה מאות שקלים בחגים, דמי נסיעה בתחבורה ציבורית, השתתפות משמעותית בטיפולי שיניים וברכישת משקפיים, וגם מארגנים להם טיול שנתי בארץ.

הפעילות של עמותת "יד לקשיש" ראויה לשבח, באשר היא מאפשרת לאדם הקשיש לחוש כבוד עצמי, להיות חלק בלתי נפרד מהחברה, ולהיות גאה על כישוריו ופעילותו. יבואו על הברכה כל העובדים בשכר (שהם מעטים) והמתנדבים הרבים, ביניהם אמנים ואומנים מומחים, שמתנדבים להדריך בסדנאות.

תודה לדנית רופא מ"סטודיו לאמנות טלאים", על הסיור הנפלא בירושלים שאירגנה לתלמידותיה. במסגרתו ראינו עבודות טלאים, רקמה וצילומים בתערוכות המוצגות באכסדרת "תיאטרון ירושלים"; ביקרנו ב"מוזיאון האסלם" בתערוכת הקבע של השעונים ובתערוכה של 555 החמסות; וגילינו את קיומו של "יד לקשיש" כמתואר לעיל.

עדינה בר-אל

מתוך המכתב העיתי "חדשות בן עזר" גיליון 16.7.18